

چرا در رویدادهای اخیر صدای دولت چنانچه باید شنیده نمی‌شود؟

بازخوانی رخداد‌های اخیر کشور با ارجاع به مفاهیم اجتماعی

سخنان و توضیحات رئیس‌جمهور و سایر اعضای هیئت دولت و نیز دیگر مسئولان گاهی گوش شنوایی در جامعه پیدا نمی‌کند یا در حد انتظار دولتمردان شنیده نمی‌شود. چرا چنین است؟ هنوز دیرزمانی نگذشته است از روزهای تبلیغات انتخاباتی که مردم از سخنان مهیج رئیس‌جمهور به شوق می‌آمدند و همراهی و همدلی‌شان را به بانگ بلند ابراز می‌کردند. آیا نگرانی و ابهامی که بر فضای کشور مستولی گشته است، همچون مانعی برای ارتباط دولت و مردم عمل می‌کند؟ این گفتار می‌کوشد از نظرگاه برخی مفاهیم اجتماعی بر این موضوع تأمل کند.

مقدمه

روشن است که به دلایل مختلف کشور ما در چندماه اخیر فضای نسبتاً ملتهبی داشته است: حوادث دی‌ماه، التهاب بازار ارز، خروج ترامپ از برجام و پس از آن افزایش قیمت‌ها در بازار که از دید دولت حباب‌گونه و تصنعی اما در تجربه مردم واقعیتی نگران‌کننده بود. در این میان، سخنان و توضیحات رئیس‌جمهور و سایر اعضای هیئت دولت و نیز دیگر مسئولان گاهی گوش شنوایی در جامعه پیدا نمی‌کند یا در حد انتظار دولتمردان شنیده نمی‌شود. چرا چنین است؟ هنوز دیرزمانی نگذشته است از روزهای تبلیغات انتخاباتی که مردم از سخنان مهیج رئیس‌جمهور به شوق می‌آمدند و همراهی و همدلی‌شان را به بانگ بلند ابراز می‌کردند. آیا نگرانی و ابهامی که بر فضای کشور مستولی گشته است، همچون مانعی برای ارتباط دولت و مردم عمل می‌کند؟ این گفتار می‌کوشد از نظرگاه برخی مفاهیم اجتماعی بر این موضوع تأمل کند.

وقتی رئیس‌جمهور گلایه می‌کند که چطور مردم به جای مسئولان و رسانه‌های رسمی به رسانه‌های خارجی توجه می‌کنند، خودبه‌خود پای مسئله اعتماد اجتماعی به میان می‌آید. افکارسنجی‌های اخیر پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات نیز نشان می‌دهد که مردم به عملکرد دولت و شخص رئیس‌جمهور اعتماد چندانی ندارند. مطابق نظرسنجی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در خردادماه ۱۳۹۷، ۷۰٫۲ درصد پاسخگویان اعتماد کمی به گفته‌های آقای روحانی دارند و در مقابل تنها ۸٫۷ درصد پاسخگویان گفته‌اند به میزان زیادی به گفته‌های آقای روحانی اعتماد دارند. بنابراین بی‌وجه نیست که مسائل روز را از زاویه مقوله اعتماد اجتماعی واری کنیم. اهمیت مقوله اعتماد اجتماعی: اعتماد اجتماعی به مثابه دارایی مهم اجتماعی تلقی می‌شود که پیامدهای گرانباری برای جامعه به دنبال دارد. مطالعات تاریخی در حوزه‌های مختلف علوم اجتماعی و به‌ویژه سیاست‌گذاری اجتماعی حاکی از آن است که اعتماد اجتماعی نقش مهمی در موفقیت یا عدم موفقیت سیاست‌های دولت‌ها ایفا می‌کند. درواقع اعمال سیاست‌های مختلف دولتی در زمان‌هایی که کشور با کاهش اعتماد اجتماعی روبه‌رو است، هزینه‌های اجتماعی و سیاسی فراوانی به همراه دارد و در شرایط مذکور هر اقدام مهم از سوی دولت با تلقی نامناسب و واکنش منفی از سوی مردم روبه‌رو خواهد شد و این موضوع در بسیاری از مواقع به ناکامی سیاست‌ها و عقب‌نشینی دولت از اقدامات ضروری منتهی می‌شود. بنابراین فراز و فرود این مفهوم در یک جامعه علاوه‌براینکه خود پیامد کنش‌های، نهادها و ساختارهای مختلف موجود است، تأثیرات چشمگیری بر حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به دنبال خواهد داشت.